

EUSKARAREN ARAUAK ETA ERABILERAK ARLO JURIDIKOAN

HIZKERA ARGIA: HERRI-ADMINISTRAZIOAREN, JUSTIZIAREN ETA HERRITARREN ARTEKO ZUBI

*Leire GOIKOETXEA
Andu MARTINEZ
Julen AZPEITIA*

AURKIBIDEA: I. Sarrera. II. Hizkera Argiaren estaldura juridikoa: Ulertzeko Eskubidea. III. Hizkera Argiaren bidetik: erreferentziatzko zenbait gida. IV. IVAPen ekarpena Hizkera Argia sustatzeko ibilbidean. V. Ondorioak.

I. Sarrera

Arlo juridikoan, eta batez ere administrazioan, hizkuntza argiro erabiltzeak berebiziko garrantzia du herritarrentzat. Administrazioak, hizkera ulergaitza edo arrotza erabiltzen badu, gutxitasun egoeran jartzen ditu herritarrak, gobernatzaileen hizkera-eredu konplexu hori eta erakundeen testuetan ohikoa den terminologia espezializatua ondo menderatzen ez dutenean.

Herritarrek, legeak, administrazioaren dokumentuak eta gobernatzaile proiektu zein proposamenak ondo ulertu behar dituzte, dagozkien betebeharrak zein diren jakin, eta, era berean, dagozkien eskubideak baliatu ahal izan ditzaten. Horretarako, Estatuak era argi eta eraginkorrean transmititu beharko ditu lege-testuak, programa, eta zerbitzuen inguruko informazioa.

Eskubide hori bermatzera dator, hain zuzen ere, nazioartean “Hizkera Argia” izenez ezagutzen den ereduak, aldarrikapen ozen gisa geure artera ere heldu, eta geurean ere arreta erakarri duena. Teknika hau, “Hizkera Erraza” deritzonarekin batera¹, munduko hainbat herrialdetan erabiltzen da gaur egun. Idazkera estilo honek, testuaz gain, testuaren egitura, hizkera bisuala eta diseinua hartzen ditu kontuan.

Ildo horretatik, artikulua honetan, lehenik eta behin, Hizkera Argiaren mugimenduaren jatorria eta gaur egun mundu mailan eta batez ere gure herrialdean duen lege-indarra aztertuko dugu. Ondoren, Hizkera Argiaren ildotik egin diren ekarpenak eta garatu diren jarraibideak jasotzen dituzten dokumentu batzuen berri emango da, eta horien artean, arreta berezia jarriko zaizkie Zuzenbideko Gradu ikasleentzat bereziki baliagarri izan daitezkeen bost gidari. Azkenik, laburki azalduko dugu nolako ekarpena egin duen IVAPek Hizkera Argiaren bidean euskarari dagokionez.

¹ Ikus: <https://www.euskadi.eus/blog-sarrera/2019/hizkera-argia-eta-erraza-herritar-guztientzat/web01-b2pegip/eu/>

Horrekin guztiarekin, agerian utzi nahi da artikulua beran iradokitzen duen moduan, Hizkera Argia baliabide ezinbestekoa dela administrazioaren eta herritarren artean zubiak eraikitzeko, gardentasunari eta irisgarritasunari buruzko araudiek diotenari jarraiki.

II. Hizkera Argiaren estaldura juridikoa: Ulertzeko Eskubidea

Hizkera Argia, sarreran aipatu den bezala, idazteko modu edo estilo sinple eta efizientea dela esan genezake, eta herritarrek herri-administrazioak idatzitakoa erraztasunez ulertzea du helburu nagusizat.

Hala ere, Hizkera Argiaren kontzeptuarekin eta mugimendu horren inplikazioen inguruko xehetasun zehatzagoak eman aurretik, komenigarria da Zuzenbidearen alorreko profesionali bereziki jakingarri zaigun beste kontzeptu bat argitzea: "Ulertzeko Eskubidea" da kontzeptu hori. Ulertzeko Eskubidea herritarrei arauak eta zuenbideko profesionalen ahozko zein idatzizko komunikazioak beraien kabuz ulertzeko aitortzen zaaien eskubidea da. Eskubide honen egikaritzea posible izateko, erabaki administratiboak, erabaki judizialak, eta lege testuak herritarrek ulertzeko modukoak izan behar dute.

Hizkera Argiaren aldeko aldarrikapenaren jatorria zein den ez dago argi. Hala ere, 1995.urtea oso garrantzitsua izan zen. Urte horretan, Europar Batasunean Europar Batzordearen Erabaki baten bidez xedatu zen formalki hizkera argia eta erraza erabili beharra. Hizkera erraza eta argia erabiltzeari buruzko erabakia (95/C 205/03) Administrazioa Euskaraz aldizkarian aurki genezake euskaratua, 5. orrialdean hain zuzen ere.

Munduan zehar hainbat proposamen eta lege-testu egon dira Ulertzeko Eskubidearen baitan. Eskubide honek munduan zehar duen garrantzia eta erabilera ikusteko, Ainhoa Alzuguren Michelenaren *Hizkera juridiko argiaren bidetik Ulertzeko Eskubidea jomugan* lana hartuko dugu oinarri (7. orrialdetik 19. orrialdera erte).²

Espainiaren kasuan, Ulertzeko Eskubidea ez dago oinarrizko legedian integratua. Alegia, ez zaio aipamen zehatzik egiten ez Espainiako Konstituzioan, ezta oinarrizko lege nagusietan ere. Ondorioz, esan genezake Espainian Ulertzeko eskubidearen bermea ez dela erabatekoa. Hala ere, egiten zaio bide hainbat lege-testu eta dokumentutan.

Espainiako legerian, 2002ko apirilaren 16ko *Herritarrek justiziaren aurrean dituzten eskubideen gutunean* aipatzen da lehen aldiz "Ulertzeko Eskubidea". Harrezkero, erakunde publikoek eskubide hori bermatzeko legezko betebeharrak osoa dute. Baita ere, erakunde legegileek 2005. urteko Ministroen Kontseiluaren ebazpenaren ondoren (BOE-A-2005-13020) edota abokatu zein prokuradoreek ere, haien Kontseiluen bidez 2011. Sinatutako konpromisoa³.

2009. urtean Espainiako Gobernuak, Justizia Modernizazioaren Planaren babespean, Hizkera Juridikoaren Modernizaziorako Batzorde bat sortu zuen egoeraren azterketa egin, eta gomendio-txosten bat egin zezan; esteka honetan duzue ikusgai: <https://lenguajeadministrativo.com/wp-content/uploads/2013/05/cmlj-recomendaciones.pdf>

² https://e37f563d-d03a-49b0-aa41-c518b3ede326.filesusr.com/ugd/11ba91_8dc0ec18ab8b4c7e9011ac1df23c575d.pdf

³ <https://lenguajeadministrativo.com/wp-content/uploads/2013/05/cmlj-convenio-para-promover-la-claridad.pdf>

Batzorde honek ekarpen interesgarriak egin ditu azken urteotan, azpimarragarrienen artean, hauek:

- Libro de Estilo para la Justicia: <https://www.rae.es/obras-academicas/obras-linguisticas/libro-de-estilo-de-la-justicia>
- Diccionario del español jurídico: <https://www.rae.es/obras-academicas/diccionarios/diccionario-del-espanol-juridico>
- Diccionario panhispánico del español jurídico: <https://www.rae.es/obras-academicas/diccionarios/diccionario-panhispanico-del-espanol-juridico>

Azkenik, Euskal Autonomia Erkidegoaren kasuan, 1993. urtean aldarrikatu zen lehen aldiz Hizkera Argiaren beharra. Lege egitasmoak, Dekretuak, Aginduak eta Erabakiak lantzeko jokabideak onartzeko Akordioa onartu zuen Jaurlaritzaren Kontseiluak 1993ko martxoaren 23an egin zuen bilkuran.

Hemen ikus dezakezue: <https://www.irekia.euskadi.eus/eu/orders/199301162> . **Esan beharra dago, geroztik gauza gehiago egin direla, eta bide batez, konpromisoa berretsi dela.**

III. Hizkera Argiaren bidetik: erreferentziatzko zenbait gida

Aurreko atalean ikusi denez, hizkera argiaren erabileraren aldeko lehen mugimenduak 70. hamarkada inguruan gertatu ziren, Britainia Handian hain zuzen ere. Orduetik, munduan zehar hainbat elkarte eta erakunde baliabide eta dokumentu ugari kaleratu dituzte; eta beraz, argitalpen horiek hizkuntza askotan idatzirik daude. Guk, bereziki, gaztelaniaz dauden dokumentuak aztertu ditugu lan honetarako.

Hizkera argia euskararen eremura ekarriaz orain, dakigunez, hori sustatzearen aldeko lehen pausuak beranduago eman ziren. Hala ere, ondoren azalduko dugun eran, euskarazko hizkera argiaren inguruan ere oso dokumentu eta baliabide esanguratsuak daude.

Bestalde, gaur egun eskuragarri dauden arlo honetako baliabide garrantzitsuenen artean, gure ustez ezinbestean gertu eduki beharrekoen hautaketa egin dugu; jarraian landuko dugun bosteko zerrenda osatzeko asmoz. Hautaketa hori egiteko, kontuan hartu dugu aztertutako gidetako hizkera argiaren garapenari egiten dioten ekarpena. **ORDENAREN ZERGATIA**

3.1. *Guía de Lenguaje Claro: comprender y hacernos entender* (Carretero González, M. Pérez, Lanne-Lenne, de los Reyes , 2017

Gida hau Clarity nazioarteko elkarteak emana da. Elkarte horrek legezko testuetan zein arlo juridikoko beste hainbat testu formaletan hizkera argia sustatzea eta garatzea du helburu. Jardun hori munduko leku askotara zabaltzea dute xede, horregatik, gida hizkuntza askotan argitaratua izan da.

Oinarritzko argitalpen honen (eta elkarte sortzailearen) erronka nagusia, administrazioa eta gainerako erakundeak sentsibilizatzea da: hots, aipatutako erakunde horiek pertsona orok informazioa ulertzeko duen eskubideaz jabetzea. Ildo horretatik, hizkera argia, irakurketa erraza deiturikoarekin asko erlazionatzen da dokumentu horretan; bien oinarrian herritarren informazioaren irisgarritasuna eta mezuen ulergarritasuna dagoelako.

Bide batez, gida honek, gizartearengan hausnarketa pizteko asmoa du. Izan ere, Administrazioak eta gainerako erakundeek herritarrekin izaten dituzten harremanetan, askotan modu ilunean komunikatzen direla atzeman du Clarity elkarteak. Horren ondorioz, elkartearen ustez, gobernatzaileen eta herritarren artean desberdintasun egoera bat sortzen da; herritarren ulertzeko eskubidea ez baita modu eraginkor batean aintzat hartzen.

Horiek horrela, hauxe da gida honek egiten duen ekarpenik esanguratsuena: hizkera argia erabiltzeko gomendioak. Izan ere, modu labur baina zehatzean, idatzizko zein ahozko komunikaziorako aholkuak ematen dira bertan (*Guía de Lenguaje Claro: comprender y hacernos entender; 12-13. orrialdeak*)

3.2. *Legal Design: El Derecho a Entender la Información Jurídica* (Volcán, ECIJA, Montolio, 2019)

Argitalpen honek arlo juridikoari egiten dio erreferentzia. Zehatzago esanda, Espainian, hizkera argiaren haritik bultzatzen ari diren ideiak jasotzen ditu. Dokumentu honen xedea, erakundeek herritarren konfiantza berreskura dezaten hizkuntzaren erabileraren aldetik egin beharreko aldaketak nabarmentzea da, eta hori lortzeko jarraitu beharreko hainbat irizpide ematen dira. Horiek, aipatu bezala Komunikazio argiaren metodologian oinarriturik daude eta “Legal design” delakoa dute oinarritzat.

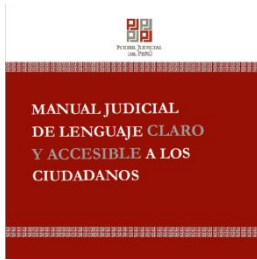
Adierazitako jarraibideak oso aintzat hartzekoak dira; izan ere, horietako batzuk organo jurisdikzionalak emandakoak dira. Organo horien artean, Auzitegi Gorena eta Entzutegi Probintzialak daude. Beste jarraibide batzuk aldiz, araudi eta batzorde berezietatik eratorritakoak dira. Besteak beste, honakoa aldarrikatzen dute jarraibide horiek: dokumentu juridikoen gardentasuna, dokumentuen argitasuna, letra eta tamainaren estandarizazioa... eta abar.

Aipamen berezia merezi du informazio juridikoa ulertzeko eskubidearen alde baliabide honek egiten duen lana. Izan ere, irmoki babesten du eskubide hori. Horretarako lehenik eta behin, eskubidearen nondik norakoak aztertzen ditu; eskubide horren oinarri juridikoari bereziki erreparatuz. Ondoren, lehenago esan bezala, hori eraginkorra bilatzeko jarraitu beharreko hainbat gomendio ematen ditu. Eta azkenik, irizpide horiek jarraitzen dituzten hainbat dokumenturen adibideak ematen ditu; horien artean: trafiko-isuna, tributu gutunaren ordainketa dokumentua...

3.3. *Manual judicial de lenguaje claro y accesible a los ciudadanos.* (Garcés, 2014)

Dokumentu honek lege-testuez harantzago, komunikazio juridikoaren beste alor garrantzitsu guztiak hartzen ditu kontuan. Aztertutako gainerako dokumentuek bezala, honek ere herritarren informazioa ulertzeko eskubidea du abiapuntutzat, eta herritarren mesfidantza uxatzea, motibazio.

Horren haritik, igorri nahi den mezuaren hartzailean jartzen da fokua. Eta mezua ondo iritsi dadin, jarraitzea komeniko liratekeen hainbat jarraibide ematen dira bertan; gramatika-arauaren zaintzarekin zerikusia dutenak, puntuazio-marken erabilerarekin lotutakoak, hitzez hitzeko aipuak txertatzeko moduen ingurukoak, eta abar. (*Manual judicial de lenguaje claro y accesible a los ciudadanos*, 23. orr. eta burrengoak)

Oso aipagarria da bestalde, baliabide honen 3. kapitulua; *reglas para un lenguaje claro y accesible* deiturikoa. Bertan, hainbat dokumentu juridiko (sententziak, autoak, aktak...) modu argian idazteko gomendioak ematen dira, dokumentu horietako bakoitzaren berezitasunei erreparatuz.

3.4. 20 Consejos para mejorar la calidad de los textos jurídicos (Amatria, Ayerdi, Barrenetxea, Fernández, Zuntzunegi, 2017)

Honako hau IVAPek argitaratutako lege-testuen idazkerari buruzko dokumentu bat da. Lege-testuen kalitatea hobetzea du helburu eta aholku multzo bat ematen du horretarako. Aholku horiek oso erabilgarriak dira, esan beharra baitugu Eusko Legebiltzarrak berak ere jarraitzen dituela.

Dokumentuaren izenak dioen moduan, bertan, 20 aholku ematen dira. Horietako bakoitza xehetasunez azaldua dago eta adibideren batekin lagunduta. Jarraian aipatuko ditugun hauek dira lantzen diren gaitako batzuk: zerrendatzea, nominalizazioen erabilera, infinitiboa, gerundioa, letra larriak... Puntuazio-marken atala nabarmenduko genuke lan honetatik. Izan ere, lege-testuen edukiaren interpretazio egokia egin ahal izateko, ezinbestekoa da horiek zuzen jarriak egotea.

3.5. IVAPeko Estilo Liburua (Arakama, Arrieta, Lozano, Robles, Urrutia, 2009)

Euskarako egin diren proposamenak jasotzen ditu estilo liburu honek, eta horrek, ezinbestean esanguratsu bihurtzen du. Hala ere, liburu honek badu bere gaztelaniazko bertsioa ere.

Liburu honen edukia benetan zabala da; bere luzeran ikus daitekeenez. Gai asko jorratzen ditu, azalpen ugari emanez; gramatika azalpenak ez ezik, testuen estilo eta diseinua ere lantzen ditu besteak beste. Seigarren atala da baina estilo liburu hau benetan berezi egiten duena; IVAPeko idazkien atala, hain zuzen ere. Atal horrek, testu mota ugari lantzen ditu, eta euren idazketa egokia lortzeko jarraitzea komeniko liratekeen irizpideak ematen. Gainera, testu mota bakoitza azaldu ostean, hainbat eredu oso baliagarri ematen ditu.

Era berean, lan honek badu beste bertsio espezifiko bat [komunikazio elektronikoari buruzkoa](#). Hori guztia gutxi balitz ere, [Hizkera Argiaren Bloga](#) deiturikoa sortu zuten liburuaren alderdiak hobeto garatu ahal izateko.

Aipatu dugun azken erakunde honen lana, ezinbestekoa izan da Hizkera Argiaren bidean Euskal Autonomia Erkidegoan egin diren aurrerabideak ulertzeko. Izan ere, IVAP Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioek herritarrei kalitatezko zerbitzu efiziente eta elebiduna eskaintzeko sortu zen erakundea da. Helburu hori lortzeko, administrazioak haren jardunean erabili beharko lukeen hizkerak garrantzi handia hartzen du, herritarrekiko komunikazioan gardentasuna, irisgarritasuna eta hurbiltasuna bermatze aldera.

Ondorioa: Horrenbestez, ikusi dugunez, zerrendaturiko baliabideek ekarpen garrantzitsua egin dute hizkera argiaren eremura. Aipaturiko baliabide gehienak, azken urteetan argitaratuak izan dira, eta beraz, agerikoa da pil-pilean dagoen gai bat dela eskuartean dugun hau. Horrenbestez, gai honen inguruko baliabide gehiago argitaratzen joango dira datozen garaietan, apurka-apurka hiritarren ulertzeko eskubidearekin guztiz betez.

IV. IVAPen ekarpena Hizkera Argia sustatzeko ibilbidean

Jakin badakigu Administrazioak haren jardunean printzipio batzuei men egiten diela; hala ere, agerikoa da printzipioek ezer gutxirako balio dutela hauek ondoren neurri zehatzetan islarik ez badute. Ulertzeko Eskubidea lehenbizi aldarrikatu zenetik ehunka erakundek eta ekimenek hartu dute aldarrikapen honen lekukoa, hizkera argia garatzeko bidean ezinbestekoak zaizkigun baliabideak eta tresnak sortu eta zabaltzeko.

Geure hizkuntzari dagokionez, IVAPen lana ezinbestekoa izan da Hizkera Argiaren bidean Euskal Autonomia Erkidegoan egin diren aurrerabideak ulertzeko. Ekarpen handi honen adibide dira, hala nola honako eskuliburuak: *Hizkera Argiaren Bidetik* [Erkoreka, J. eta Lozano, J. (koord.), 1994], *Argiro idazteko proposamenak eta ariketak* [Lozano, J. (koord.), 1997] eta *IVAPeko estilo-liburua* [Arakama, J.M. eta beste, 2009]

Hirurek gomendio eta jarraibide interesgarriak dituzten arren, *Hizkera Argiaren Bidetik* eskuliburuko Hirugarren eta Laugarren zatian (43-94. or.) oinarritu gara, modu argi eta praktikoa batean, Hizkera Argia bermatzeko gidalerroak zehazteko. Ikus ditzagun, bada, zeintzuk diren hiru gidalerro nagusiak, eta hauek zein neurri zehatzetan jasotzen diren:

4.1. Lehen gidalerroa: diseinua eta egitura zaintzea

Argitasunari gagozkiola, eskuarki, idazkerari eta edukiari erreparatu ohi diegu nagusiki. Esaldiak, banan-banan hartuta, egoki idatzi baditugu ere, hau da, era ulergarrian, edukirik argiena erraz nahasi daiteke behar bezala aurkezten ez bada; honela, IVAPek aipatzen duen lehen gidalerroa diseinua eta egitura zaintzea da.

Administrazioak edukia zaintzeaz gain, diseinu garbi eta erakargarria garatu behar du; diseinuaren bitartez, testuaren irakurketa erraztu eta honen muina azpimarratzen da, irakurleak lehen begi-kolpean testutik jaso nahi duen informazioa erraz aurkitu dezan. Ildo honetan, honako gomendioak ematen ditu eskuliburuak, besteak beste:

- **Letra-motari** dagokionez, letra zorrotzak (*serif*) eta kamutsak (*sans serif*) bereizten dira. Irakurgarritasunaren onetan, zorrotzak testuan erabili ohi dira, eta, kamutsak, berriz, izenburu eta azpi-izenburuetan.
- **Letra-lodi** eta **etzana** idazteko tresna ezagunak dira; lodia, neurritz erabiliz gero, oso aproposa da zer edo zer azpimarratu edo indartzeko. Etzana, aldiz, oharretarako edo hitz bereziak edo arrotzak aipatzeko erabilgarria da.
- Halaber, **lerroen luzera** garrantzitsua da. Lerro laburregiak nekagarriak dira; lerro luzeegiak, aldiz, eragozpen dira hasieratik bukaerara begiak lerro berean eramateko.

Idazkiaren antolaketak berebiziko garrantzia du irakurleak informazioa behar bezala jaso dezan; testua osorik irakurri gabe, informazioaren muina eman behar diogu irakurleari, eta, honako baliabideen bitartez testuak dituen datu piloa era ulergarrian bereizi:

- Batetik, **izenburuen** eta **azpi-izenburuak** erabiliz. Hauen bidez, irakurleak informazioa azkar eta erraz aurki dezake. Gainera, idazkia zatitzen dute, eta erakargarriagoa bihurtu.
- Datu zehatz asko dituzten testuek **bestelako baliabideak** behar dituzte irakurlea ez nahasteko eta ulergarritasuna errazteko; hitzez gain, eskemak, taulak, diagramak, mapak edota grafikoak erabiltzea baliagarria da.

Diseinuaren eta egituraren inguruan emandako gomendio horiek, azken batean, helburu bakarra dute: herritarrari testua irakurtzeko gonbita egitea eta edukia modu azkar eta errazean ulertzea, irakurgarritasunaren mesedetan.

4.2. Bigarren gidalerroa: “jariokeria” saihestea

Bigarrenik, administrazioaren printzipio nagusietako bati egiten zaio erreferentzia: zehaztasunari. Horren kontrako aldean dugu “jariokeria”; alegia, zehaztasun falta nabaria eragiten duen joera. Izan ere, gaztelaniazko testu-ereduak oinarri harturik, esaldiak eta egiturak puztu eta luzatzeko joera dago, eta, ondorioz, esan nahi den hori trakesten da. Hori ekiditeko, honako aholkuak ematen dizkigu IVAPek:

- **Perpaus txertatuen erabilerak ahalik eta murriztena** izan behar du. Garrantzi handikoa da esaldi nagusia zein den argi uztea eta honen inguruan txertatu nahi diren perpausak modu garbi eta tentuz kokatu behar dira. Ildo honetan, **erdal egituren kalkoak saihestu** behar dira, bereziki, esaldiak luzatzea dakartenean (gerundioen kalkoak, kasu)
- Esaldi luzeen kasuan, adierazi nahi den hori erraz nahasi daiteke hitz korapiloen artean; horregatik, **aditz-multzoa ahalik eta gehien aurreratzea** komeni da, informazio garrantzitsuena lehenbailehen emanda egon dadin.

- Beharrezko ez diren **erlatibo**zko esaldiak eta egitura nominalak saihestea gomendagarria da, nominalizazioek (bereziki izen-sintagma luzeek) ilundu egiten baitute mezua.
- Administrazioiko idazkien edukiak zuzena izan behar du, **betelanik gabekoa**; komunika nahi dena esaldi laburretan josi eta hitz ulerterraz eta ezagunekin garatu behar da. Betelanean adibide dira informazioa errepikatzea, tautologiaren erabilera edo gehiegizko elementuak txertatzea.
- Irakurleengan sor daitezkeen zalantzak ekiditeko, gomendagarria da beti **baiezko esaldiak lehenestea ezezkoen aldean**. Ezezko esaldiek, oro har, indarra kentzen die idazkieri, eta irakurlea nahasten dute.
- Administrazioan nor edo nork egiten ditu beharrekoak, baina beti norbaitentzat. Hortaz, **egilea eta hartzailea argi adieraztea** gomendatzen da, honako neurrien bitartez: Idazleak lehen pertsonan idaztea (ni/gu), irakurleari bigarren pertsonan idaztea (zu/zuek) eta egileak ezkututzen dituen egitura pasiboen ordeztu, aktiboak aukeratzea.

Hau guztia geure eremura ekarriz, zuzenbidean orokortuta dugun ideia edo joera baztertu behar dugu: zenbat eta esaldi konplexuagoen bidez komunikatu, orduan eta jakinduria maila altuagoa adierazten dugu. Gezurra izateaz gain, herritarroei zor zaien ulergarritasunaren eta argitasunaren aurka egiten du joera honek.

4.3. Hirugarren gidalerroa: hitz egokiak erabiltzea

Azkenik, hitz aproposen erabilerak duen garrantzia jasotzen du eskuliburuak. Izan ere, euskarak administrazioan duen tradizio gabeziak hiztegia ia hutsetik osatu beharra ekarri du, eta kontzeptu berriak argitasunez zedarrizteko zailtasunak izan dira. Horrela, ba, segurtasun juridikoa eta hizkera argia helburu, hainbat irizpide edo gomendio ematen dizkigu IVAPek administrazioiko langileek testu argiak egiteko, eta, horri esker, irakurleentzat ulergarriak izan daitezten.

- Neurritz uztartu behar dira euskarak dituen baliabideak eta inguruko hizkuntzek eskaini diezaguketuen maileguak. Alabaina, **alferrikako maileguak saihestea** komeni da.
- Edonola ere, **ezin gara gehiegizko garbizaletasunean erori**; hitz berriak aditzera emateko askotan hizkuntzaren baliabideetan oinarrituta hitzak asmatzeak nahastea sorraraz dezake irakurleen artean.
- Dotorezia adierazteko nahiarekin erabili ohi diren **latinismoek** idazkien ulermena oztopatzen dute eta administrazioak helburu izan behar duen zehaztasuna kaltetu; herritarrek ez dute zertan latinez jakinik.

Lexikoaz eta haren erabileraz ari garenean, **hitz teknikoek edo berezituak** aipamen berezia dute, hizkera argia nabarmen oztopatu baitezakete. Bistan da jarduera profesionaletan hitz tekniko ugari erabiltzen direla, lana garatzeko ezinbestean behar direnak; nolana ere, herritarrek ez dute zertan delako hitz tekniko hauen esanahia jakin administrazioarekin modu argian harremanetan jartzeko.

Horren aurrean, IVAPEk hainbat gomendio ematen dizkigu, besteak beste, hitz teknikoen segidan **definizioa parentesi artean ematea** edota terminoaren segidan **antonimo, sinonimo** edo **adibideak** emanez hauen zentzua argitzea.

Zuzenbidearen arloari dagokionez, herritarroi kontzeptu juridikoak argitzeko bidean berriki indarra hartu duten hainbat ekimen ekarri nahi ditugu gogora, esaterako, herritarrentzako glosario juridikoak egitekoa, edo Interneten argibideak ematea kontzeptu juridiko garrantzitsuenen inguruan. Bide horretan, aipatzekoa da UPV/EHUREN Zuzenbide Fakultateak berriki argitaratu emandako lana, eta Zuzenbide Fakultateak berak sustatzen dituen hainbat proiektu. Hemen duzue ikusgai proiektuen eta baliabideen zerrenda: <https://www.ehu.es/eu/-/euskarazko-arlo-juridikoari-funtsezko-ekarpena-egin-nahi-dio-zuzenbide-fakultatearen-hiztegi-juridikoak>

Ondorioa: Aurreko dena kontuan, IVAPEk Hizkera Argia sustatzeko aurkezten dizkigun hiru gidalerroetatik ondorio nagusia atera dezakegu: hizkera argia erabilia, mezua argiago jasoko du herritarrek. Horrela, ba, administrazioaren eta herritarren arteko tartea murrizteko bidean, azaldu berri ditugun gidalerroak laguntza handikoak izan daitezke.

V. Ondorio orokorrak

Ikusi dugunez, hizkera argiaren aldeko kezka zabaldua dago gure inguruko herrialdeetan. Hizkera berritzea helburu, milaka izan dira mundu mailan egin diren ekimenak, eta gure hizkuntzari dagokionez, kezka hau ere geure egin dugu.

Albert Camusek *La Peste* lanean esan zuen moduan (1947, 282. or.), gizadiak pairatzen dituen zorigaitz guztiek jatorri bera dute: argitasunez hitz egiteko gaitasun eza. Gure esparruan, ikusi dugunez, hizkerak berebiziko garrantzia du komunitatearen ongizaterako; administrazioa herritar guztion zerbitzurako erakundea dugun heinean, herritar guztiek ulertzeko moduko hizkera erabili behar du haren jardunean, herritarrok gure gain hartzen diren erabakiak ulertu eta horien arabera jardun dezagun.

Era berean, zuzenbidearen esparruan lan asko dugu egiteko. Arauen munduan gabiltzanok ongi dakigu zein garrantzitsua den herritarrok gure mezua ulertzea, ordenamendu juridikoaren funtzionamendurako ezinbestekoa baita. Gainera, lege-testuen eta bestelako dokumentu juridikoen argitasuna ezinbestekoa da segurtasun juridikoa bermatu nahi badugu; zuzenbidearen edukia eta aplikazioa aurretiaz zehatz eta ziur jakiteko eskubidea dute herritarrek, haien oinarritzko eskubideez baliatzeko eta haien bete-beharrak modu egokian betetzeko.

Are gehiago, herritarrek haien eguneroko bizitza arautzen duten legeekiko hurbiltasuna sentitu behar dute; izan ere, legea herriaren borondatearen adierazlea bada, herriaren hizkuntzan ulertzeko moduan idatzita egon behar da. Azken batean, hizkera argiaz ari garenean, hurbiltasunaz eta gardentasunaz ari gara, premiazko printzipio demokratikoak, funtsean. Horregatik, herritarrokin harreman hurbil eta horizontala lortzeko bidean, hizkera argiak zubi baten gisa jarduten du, administrazioaren eta herritarren arteko tartea konpontzea helburu.